

Abonnement pour un an
300 piastres
Edition spéciale. 500 ptrs.

Adresse :
"Idjtihad," Constantinople

Téléph. st. 865

XXII ème ANNÉE

1927, 15 Mars No 224

اجتهاد

IDJTIHAD

علمی، ادبی، اقتصادی مجموعہ

آبونمان : سنه لکي [۲۴ نسخه]
تورکيا ایچون ۲ ، خارج ایچون
۳ ، اعلا کاغذلیسی ه ایرادر .

اداره خانه سی :

جفال اوغلنده « اجتهاد نهوی »

تله فون : استانبول ۸۶۵

یکرمی ایکسجی سنه

نومرو ۲۲۴ - ۱۵ مارت ۱۹۲۷

حق . رازله لری، قیطقلری، طاعونلری، قوله رلری،
ایچی انسان طولو واپورلر باطیران قاء-سیرغلری،
انسانلری سنه لرجه ایکله تن فنا خسته لقلری انسانلری
بری . بنه بوغازلاتان قانلی محاربه لری کیمک ایچون
یاراندی ؟ دیسور. معلمک بونا ویردیکی جواب یوق.
«دوشونمک، محاکمه ایتک، منطق قوللانماق یاساق!»
دیمکدن باشقا برچاره بولمامسی ضروری اولور .

شا کرد دوشونمزمی که واسطه استعمالی بشره عائد
بر ضرورت، بر احتیاج در. اراده سنی در حال قوللر بنه الهام
ایتمیه و قوللری، اولمالری ایسته دیکی کبی پامایه قار.
اولان اللهک پیغامبرلری، قانلی دین محاربه لری واسطه
مرام اولاراق قوللانمایه نه احتیاجی اولور ؟

اشیا و شئون کینج دماغلره یالکیز بر جه بدن
کوسترمک دیگر جه لر دن کورمه سنی منع ایتک، ملغا
مدرسه لک طومش اولدینی یولدر . بز « لایسل عما
یفعل » تمذیرینه معروض اولما فمز ن تحقیق و تحلیل
شئون دورینه کیردیکمزه و تورک عرقنک دوغورمش
اولدینی بر داعی نک همت و عزیمیه بو دوره کیرمش
اولدیغمزه قائلز . تعلیم و تربیه مؤسسه لرمن و بونلرک
عضولری اولان بویوک کوچوک ذوات، تازه نسلك ذهینت
و روحنک حر انکشافنه مانع اولاجاق رفتار دن البته
توقی ایدرلر .

دینی تدریسه عائد قناعتلرمن ۱۳۳۵ سنه سنه
(تألیف و ترجمه) انجمنی طرفندن طبع ایدیلن دماغ
و ملکات عقلیه نک حفظ الصحه و فیزیولوژیسی ادلی
کتابمزه مندرج در . شو سطرلری اورادن آیورز :

رومی و فلسفی تفسیر :

دین درس لری

(ریزه) ده یازیلان، (استانبول) ده طبع ایدیلن
(یکی آی) مجموعه سنک ۲ نجی صایسینده او قود یغمز
« بر دین درسی نمونه سی » بز بر قاج سطر یازدیر اچاق :
« ایلک تدریسات مفقشی حسین عونی » امضالی بواوزون
درسی دقتله دیکله دک . اولا شونی سویله یلم و تأمین
ایدلم، که بز دین درس لری اولماسین، دین اولماسین : بیه بز .
فقط کرک دینک، کرک دین درس لری، هم دینک کندیس،
هم ده متدین اولاجاقلر ایچون نافع اولماسی ایسته رز ؛
بواسته ییش آشکاردر، که خیر خواهانه و خیر کاردر . اگر
مکتبلر مزده دین مدرس لری بودرسی مودل اتخاذایدر لرسه
کینج تورک دماغنه زیان اولور . بر طرفدن الله هیچ بر
شیده محتاج دکلدردیمک، صو کره الله بیلینمک آرزوسیه
[که احتیاجیله دیمکدر] انسانلری یاراندی دیمک چوجونک
محاکمه سنی، اذعانی طور دور ما قدر . صو کره :

« کوردیکمزه ، قوللاندیغمز بتون فایدالی شیلری ،
چشید چشید چیچکلری، میوه لری، اکیترلی، قوشلری
هپ بزم ایچون ؛ قوللرم اونلری بیسین، ایچسین
سه وسین، قوقلا سین دیه یاراندی ؛ هر زیه باقارسه کر
کوره جککیز شیلرک هپسینی بیزم ایچین اراتان جناب حقه
تشکر ایتمه مز، نه امر ایدرسه اون یامامز لازم کلزمی ؟ »
دیین معارف مفقشی بکه سالم حلی ، عقل سلیمه
مالک اون یاشنده بر چوجوق صوریور :
معلم بک ! بو کوزل شیلری بزم ایچون یاراتان جناب

تدریسات دینیہ، چو جو قلمک حیات عملیہ لرنده، فطرت دینیہ لرنی اولدورور: آلمش سنه دن بری بوتون مکتب لرنده تدریسات دینیہ نك مجبوری بولوندیغی انکلترده هر کس متقی، هر کس صلحادن اولماق لازم کلیردی؛ حالبوکه جانی لرك و جمعیت مردودلرینك اکثری، مؤسسه دینیہ ده تربیه و تعلیم ایدیلش اولانلردر.

بیر چوق تدریسات دینیہ دن سوکرا بیر چو جوق «آرتیق دینی درس لر ایسته م!» دیرسه اونک سالم العقل اولدیغنه حکم ایتدی. بوندن دولای شایان تعذیر کورولدیکی قارار سزاوار حرمت و تقدیردر.

تربیه دینیہ، زماندن اول اولونجه بیر عکس العمل اویاندریر. بوعکس العمل اوقاداردین دن کونک سالار، که چو جو غک روح با کرینه کله بیله جک حیات دار وقوی تأثیر و نفوذ لرك کله سنه مانع اولور.

بوکون مکتب لرنده کی تربیه دینیہ، درین بیر حس دینی انکشاف ایتدیره مه دیکدن ماعدا جدی و عمیق بیر علاقہ داری دینییه قارشیده، روحی ناقابل نفوذ قیلار.

علی العاده بیر چو جوق تربیه دینییه بی معاملات حیاتک بیر قسمی اولاراق تلقی ایدر. فقط قوی الذکا، اصلیتده، بیر جوهر ذاتییه مالک بیر چو جوق، دینی رد و بلکه مؤبداً رد ایدر و قویویه دوشورولمکدن کندیغی قورور.

(لوتھر Luther)، دینی تأسیس ایتدیکی وقت، امتی یالکز آلمانیده دکل الیوم پروتستان بولونان بوتون پروتستان مملکتلرنده چوغالماق ایچین تدریسات دینیہ نك مکتب لرنده اک یوکسک و مهم مرتبه ده طوئولماسی التزام ایدیوردی. بویله ماصال لرك ناسل عکس العمل حصوله کتیره جکئی بیلیمه یوردی.

(زار ژارق روصو)، آلمانیالی (لوتھر) دن چوق سوکرا کلدی. اوده (لوتھر) کیی دینده بیر مجدد و مجتهد ایدی. فقط روصو بوسبوتون باشقا بولده مجتهد و ضیادار و بو خصوصده تماماً اونک ضدی ایدی:

ژان ژاق روصو، آلمانیالی دین مجددینک خلافتنه اولاراق تدریسات دینییه ترک ایدیوردی؛ «نوومل نولویز La Nouvelle Héloïse» عنوانی کتایبند مندرج بیر مکتوبنده یچین چو جو قلم کزه علم حال Catéchisme

تعلیم ایتمه یورسکز؟ بویله دیندار ابونک بوحرکننه عقل ایردیره مه یورم» دین بیر مکاتبنه جواباً «علم حال اؤکرتمه یورم، علوم دینیہ تدریس ایتمه یورم، چونکه چو جو قلمک بیر کون دیندار اولما لرنی ایسته یورم» دیور. [*]

(ستوارت میل Stuart Mill) دیور، که: چو جو قلم سؤال صورمايه باشلا دقلری وقت بوسؤال لره متعلق یالکز بر رأی و اجتهاد درمیان ایتمه یوب دیکر رأی و اجتهاد لری ده سویله مه لی و ابون کندی اجتهاد لرنی ده آریجه علاوه ایتمه لی و بو طرز اجتهاده ناصل واصل اولدقلرنی آکلاتمالیدر. بو صورتله چو جو قلم بیر اجتهاد حاصل ایتمه نك نه قدار کوچ و زمانه موقوف اولدیغی کوره رک هر کسک اجتهادینه حرمتکار اولمای اوکره نیرلر، تعصب دن اوزاق قالیر، مساعفه کار اولورلر؛ سن کاله واصل اولدقلری زمان معین بیر اجتهاد صاحبی اولمای بیلرلر.

اکثر متعصب و دیندار عالیه لرك چو جو قلمی حراندیش اولور و حراندیش عالیه لرك چو جو قلمی بالعکس دیندار، متعصب اولورلر. بونلر هب تربیه نك ایقناع ایتدیکی عکس العمل اثری در.

رشد و بلوغ یاشلرینه واصل اولونجه، ایش ده کیشیر. حسیات دینیہ طبیعی اولارق گیر؛ کونشک طلوعی ناصل طبیعی ایسه و هیچ بیر بشری اقدام و سعی ایله بو طلوع ناصل تأجیل و تهجیل ایدیه منزه حس دینی ده اویله جه، زمانی کلنجه کندیلکندن منجلی اولور.

سن بلوغه واریلنجه یکی بیر حال کندیلکندن تیکون ایدر. بوده یسیقولوجیا نقطه نظرندن ایکنجی بر تولدر؛

[*] J. J. Rousseau, La Nouvelle Héloïse, Part. V Lettre III.

آنا و چو جوق Multtre und Kind عنوانی شایان دقت بیر رساله نك مؤلفه سی اولان Ellen Key (چو جوق عصری Jahrhundert des Kindes) نك دین تدریسنه دائر قیمتدار فکر لرله طولو بیر مبحثده حرفاً شوپله دیر: «هیچ برشی، هیچ بیر دلیل و اثبات یوق در، که طبیعت بشره دینک نه قدار درین دن کونک صالمش اولدیغی، تدریسات دینیہ نك حس دینی بی کوکندن قور و تمامش اولماسی کیفیتی قدار واضح بیر صورتده کوستر سین.» (تله ن قی-، داها واضح بیر رساله حس دینی نك طبع بشرده کی درینلکی، تدریسات دینیہ تأثیر مخربنه مقاومت ایدره ک بایدار اولش بولولماسیله ثابت در، حس دینی نك اک بیوک خصم جانی تدریسات دینیہ در، دیمک ایسته یور. ع. ج.

« قانون مدنی نظرندۀ قادیانک موقعی »

شعورلو حرکاتلرک دوغودینی معظم تورک انقلابی، مملکتده کهنه و مستحانه حالده سوروکله نوب کیتمکده بولان، اجمعی و حقوق مؤسسه لری تملارندن بیقوب، معاصر ومدنی مملکتلر ده کی الک متکامل جهاز وسیسته ملردن متشکل تأسیسات وجوده کتیر مشدر.

بز بو مقاله مزده انقلاب محسولی بولمقله برابر فیاض ونورلو برانکشاف وتکامله مظهر اولان، مؤسسات اجتماعیه مزک عمومیه دکل؛ فقط حیاتیاتک هر صفحه و هر ساحه سننده درین و نافذ تأثیر لری کوروان حقوق مؤسسه سنک الک مهم برجهه سنه یعنی تورک قادیانک مدنی قانون مزده کی موقعنه تماس ایتمک ایسته یوز. سوک سنه لره قدر معاملات مدنیه مزده مسابله تطبیق اولان قانونلر مزک کافی سی، اساساتی دیندن آلدیغه ینائر دائما مستقبر ودائما ثابت قالمق تمایلی اظهار ایتمکده ایدیلر. حقوق قاعده لریک سریع و یابلی بر صورتده حیالک تکاملیه مناسباً تحول وتبدل ایتدکاری املا تأمل ایدیلک سزین، موضوعات حقوقیه مزه بر لاتیفیرلک و بر ابدیت دامغاسی وورولمشدی. حالبوکه اساسات حقوقیه نک هر درلو اجتماعی تحولاتدن مصون و آزاده قالسیی استلزام ایدن Théorie du droit arbitraire en dérivant de la Volonté نظریه سی قیمتی چوقدن غائب ایتمشدر.

ایدیله لی در.

چو جوقلر، دین خواجه لریله تماسه کتیر یله دن اول دین معلم لری، سن طفولیتک پسیقولو جیاسنی او کریمکله قطعاً موظف قیلینالی در. بو بحثک صوک قسمی کله جک نسخه یه ترک ایدیورم. علاقه دارلرک دقتله تعقیب ایده جکلرینی امیدایتمک ایسته یورم. کنججک ایچون، کنججک یو کسله سی، نور لانیسی ایچون ملت دولت آلیله میامونلر وریور. قاش بایماق ایسته یورک کوز چقارماقدن جمله مزک محفوظ اولما من لازمدر. بز مکتب چو جوقلرندۀ محاکمه نک، منطقک قوتلنمه سی و عن غیر قصد اولسه ده بای حال افساد و اضلال اولونما منی ایسته رز.

« اکر بینی که نابینا و چاهست
و کر خاموش بنشینت کنا هست. »

8 مارت 1927 اجتهاد تهوی دو قنور عجمانیه هودت

یالکیز شخصی حس لر دکل، جهانی واجتماعی حس لر دخی بوزمان باشلار. آرتق جهان، نفسی و متجاوری اولان محیطی عکس ایتدیرمه یه مخصوص بیر آیینیه اولماز. بونی بویه کوسته رن پسیقولوجیا آرتق نابود اولمش بولونور؛ کندی « نفس » نک خارجنده شخصی و غیر شخصی قوتلر اولدیغنی ادراک ایدر. بو قوتلر ایله صمیمی و شعورلو بیر ارتباط پیدا ایتیه باشلار؛ اونک ایچین بو بیر کشف، در که آنجق بوسایه ده عقلی و حسی شخصیت مرکبه سی و منسوب بولوندیغنی عرقک عنعناتی حیز فعل و وجوده جیقارمایی او کریمیه باشلار. ایسته آنجق بو صیره ده در، که دین تعلیم ایدیه بیلیر.

ستار بوق Starbuck، پسیقولوجیای دین Religions، psychologie عنوانی کتابنده حسیات دینیله ایله بلوغ تام آواننده کی مناسبات صمیمیه یی کوسته رن بیر چوق و نائق و دلائل طویل امش در.

تیز چو جوقلرندۀ حسیات دینیله نک سهولتله انکشاف وتکمیل ایده بیلدیکی ایکی دور واردر، که بیر ۱۳ دیکری ۱۶ یاشلریدر.

ارکک چو جوقلرندۀ اول ۱۶ صوکر ۱۸ یاشلرندۀ بو حسیات، دور انکشافی بولور.

مقارنه لری مال S. Hall، آنجق ۱۲ یاشنده دین تعلیمنه باشلانیه جکی فکرندۀ در. قهریم یونانی لر آنجاق بو یاشده چو جوقلره موسیقی و سائرۀ تعلیمنه باشلارلردی. بو کون دخی یونانی لرک، قاتولیک لرک، پروتستانلرک بوتون کلیساری؛ چو جوقلرک « قومونیون Konfirmation » دینین « جماعت دینیله اداخل » آیینی بو یاشده یارلر. حضرت عیسی ۱۲ یاشنده ایکن معبدده اداخل ایدیلش در.

Indépendant Review مجموعه سنک ۱۹۰۶ سنه سی تشرین اول آینه ده چیقان نسخه سنده Florence Hayllar نامنده بر خاتم، چو جوقلره ۱۳ یاشنده دین تعلیم ایتیه نک بک ایرکن اولدیغنی سوبله یور و بویاشده فضائل نصرانیه تعلیمک تهلیکه لرینی کوسته ریور.

هرشی دن اول دوغورلق، جسارت، استقلال فکرلری تعلیم اولونمالی در. فضائل دینیله صوکر تعلیم